

EINA SYKŲ SAVAITĖJE

Kaina metams 15 l., pusmečiui 8 l., 1 mėn. 1 l. 50 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 30 c. visiems.

Skelbimai: petito eilutė 40 c.; prieš tekstą dvigubai
:: Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės Aikštė. ::

Kovo 7 d. mums draugingos Čekoslovakijos valst. Prezidentas susilaukė 74 metų amžiaus.

Paskaitos kariuomenėje.

Gyvas žodis, gražiai pasakytas, dažnai daugiau reiškia, negu stora knyga perskaityta. Tamsa pas mus didelė, o šviesos tarp kareivių mažai tesijaučia. „Šviesti, šviesti!“ — nuolatos girdis šauksmai. Pasišventę švietimo darbui kariai iš kailio neriasi, ieškodami priemonių dažniausiai tik analfabetizmo sumažinimui. Apie aukštesnį kareivių pralavinimą, dažnai ir kalbos būti negali dėl stokos lėšų, o dalinai ir laiko. Jau žiūrėk, pralavinai žmones, jau rodos būtų galima prieiti prie aukštesnio švietimo, bet kareivis savo laiką jau atitarnavo, išvyko, atėjo naujokai — žaliukai ir vėl toji pati tamsi ir mažai susipratusi minia; vėl pradėk darbą iš pradžios. A. Jasiukevičius, atsakydamas man dėl kino-aparatų, kaip sykis priminė apie tas sunkenybes dėl vadovėlių ir sąsiuvinų, be kurių mokinti negalima, o tam reikalingos lėšos, lėšos ir lėšos; čia tai tik pramoga šiai spragai padengti.

Mokymo darbas yra prakilnus ir garbingas; todėl, kad mokymas būtų spartesnis ir kad greičiau iš kareivių galima būtų sulaukti sąmoningus ir prasišvietusius žmones, reikalinga švietimo komisijoms rengti paskaitas. Daugiausia reiktų rengti jų iš Lietuvos istorijos, geografijos bei etnologijos. Nereiktų, žinoma, bijoti ir kitų temų, galinčių prisidėti prie prasišvietimo kareivio sąmonės bei prie jo sutautinimo. Man tuoj užkirs kaip dėl kino-aparatų: „O iš kur imti lektorius?“ Gerbiamieji! kiekvienoj daly turime žmonių su mokslo cenzu pradedant nuo universitetų ir baigiant, mažiausia, 4-rių klasių gimnazijos. Kalbėti prieš kareivių auditoriją visai nesunku. Galima visiems karininkams pasirinkti sau temas ir nors du kartu per savaitę surengti paskaitas. Sergėtis reikia šablono, kad paskaitos neišeitų, lyg pasamdytas padienis darbas. Čia daug priklauso nuo švietimo komisijų iniciatyvos. Sakysime, pulko vadas yra aukšto mokslo — tuojaus deputacija pas jį ir paprašyti pulko tėvo neatsisakyti kelias paskaitas paskaityti. Aš tikiu, kad gerbiamas pulko tėvas nieku būdu neatsisakys prašnekti į savo pilkąją minią. Karinin-

kai turi viens kitą „pabaladot“ prie paskaitų, o ir kareivių tarpe yra nemaža šviesių žmonių, kurie savo mokslo žiniomis turi pasidalinti su savo bendrais.

Podraug turime kariuomenėje plačiai tautai pasidarbavusių žmonių ir mokslo vyrų. Būtų gerai prašyti surengti jiems maršrutą per visas dalis su paskaitomis. Juk tatai veik nieko nekainuotų, jeib tik nepatogumas lektoriams, kokius du mėnesiu iš vietos į vietą važiuoti, kol apvažiuos visą kariuomenę.

Kokia nauda iš paskaitų — neaiškinsiu, nes tas savaimi aišku, tik pridursiu, kad prie visų dabar esamųjų darbo švietimo priemonių pridėjus paskaitas, galima bus į trumpą laiką daug padaryti, sumažinant mūsų kariuomenėje tamsą, kuri liko mums iš caro ir vokiečių okupacijos — palaikų.

Mes nepaisom, kas esam, nesirūpinam tikroje prasmėje pažvelgti į mūsų praeitį, į tą senovę, kurią švietimieji domisi ir iš mūsų praeities nori mus pažinti. Toji praeitis graži ir garbinga, podraug skaudi ir šiuurpulinga, kada pažvelgiama į baudžiavos tamsą, į negirdėtą buvusią mūsų tėvynės vergiją — tiek šimtmečių! O juk tai nežinios uždanga uždengta nuo mūsų akių! Reikia tatai skelbti, mokinti, aškinti, nors iš pradžios nesklاندžiai, bet kelis syk pabandžius, išsivystis drąsa viešai kalbėti ir gražiakalbystė. Reikia giliau suprasti, kas mes esam ir kas buvom, ir tada joki lenkai Lietuvai nebus baisūs...

Kur nors vienam atsiskyrėliui gyvenant, sunku yra ką nors nuveikti, betgi dalyse, esant tiek karo inteligentijos, sudėjus keletą protų krūvon ir turint visada tokią gausią auditoriją, sakau — galima kalnus nuversti, tik reikia gero noro ir iniciatyvos. Paskaitos išvystis didesnę viens kito gerbimą, džentlemaniškumą ir šviesą, o sugryžęs namole kareivis amžių neužmirš savo lietuviškus vadus.

Karo vald. St. Miliauskas

„Ryto“ Redakcija paskyrė kariuomenei 200 egz. dovanai, tik sumokant pašto išlaidas. Kauno Įgulos dalys privalo tuojaus atsiųsti į Karo Mokslo Skyrių senus laikraščių gavimui įgaliojimus,

kur ir bus įrašyta atitinkama pastaba „Rytui“ gauti. Provincijoj stovinčios dalys gaus „Rytą“ vien K.M.S. rūpesčiu. Atskirai apie tai jokiai daliai pranešta nebus.

Dar ne visos dalys pranešė į Karo Mokslo Skyrių apie švietimo darbus 1923 m. Prašytum pasiskubinti. Pranešimo forma (mėnesinių apyskaitų) paskelbta „Karyj“ 1921 m. 27 Nr.

Del vietos stokos ir del klišių išdirbimo brangumo, laikinai klišių „Karyj“ beveik nedėsim.

Daina.

Aš karys ir aš lietuvis:
 Nebaisus yra man šūvis.
 Ašai dirbsiu, negailėsiu,
 Del tėvynės pakentėsiu.
 Man tėvynė yra brangi:
 Kelsiu kardą į padangę.
 Myliu aš tėvynę savo,
 Kurią broliai išvadavo.
 Man patinka tie laukeliai,
 Orazūs ir žali miškeliai.
 Kur banguoja Nemunėlis,
 Ten manasis tėvužėlis.
 Kur žalia puiki pievelė,
 Ten darbuojas mūs seselė.
 Kur kieme išaugęs ažuolėlis,
 Ten manasis brolužėlis.
 Kur daržely žydi gėlės,
 Ten mūsiškės mergužėlės.
 Tai už tokią visą grožę
 Mes visi kovoti stosim.
 Ir gimtinę mylimiausią
 Ginti niekad nepaliesim.
 Priešas mums yra niekai:
 Esam Lietuvos vaikai.
 Mylim dorą, skelbiam tiesą.
 Kas ne mūsų, to neliesim.
 Vysim lenkus tuos tamsuolius,
 Vysim Vilniaus pagrobuolius.
 Kulkų bus sėte prisėta:
 Vilniuj lenkams nebus vietos.
 Vilnius — mūsų, visi žino,
 Vilniuj — Lietuvos sostinė.
 Vilniuj greit mes atvaduosim
 Kad ir mirsim, bet neatiduosim
 To, kas mūs yra ir buvo:
 Nuo senovės narsūs mes lietuviai
 Kaip stosim mes į kovą
 Lenkai atsidurs Varšuvoj.

Jonas Žilasis. 8 p. p.

Jūrų nusiginklavimo konferencija Romoje.

Pasaulyje yra daug svajotojų, kurie mano, jog vyriausybės geruoju susitariusios įvairiuose suvažiavimuose, konferencijose gali rasti karams išvengti būdus. Amerikoje kai kurie turtuoliai net skiria dideles pinigų sumas tiems, kurie gali išgalvoti taip, jog ateity karo baisenybių visai nebūtų. Kiekvienas supranta blogas karo pasekmes, bet niekaip negali surasti būdo karui išvengti.

Buvo jau Vašingtone, Maskvoje ir dar kitur konferencijų aptarti, kaip karams galą padaryti. Tos konferencijos vadinosi nusiginklavimo konferencijomis. Konferencijų dalyviai svarsto, kiek kiekviena valstybė

turi turėti savo šalies spsaugos kariuomenės, kiek ir kokios rūšies ginklų ir t.t. Bet ką gi ten galų gale nutaria? Visai nieko, arba dar pagreitina stipriau ir galingiau ginkluotis. Maskvos ir Vašingtono konferencijos sumažino tik kariuomenės skaičių, o ne karo pabūklų gaminimą. Sumažinti kariuomenės skaičių privertė nė kas kitas, kaip bloga valstybių ūkio ir finansų padėtis, tačiau ginklavimasis be paliovos auga.

Panaši nusiginklavimo konferencija įvyko Romoje, kurioje svarstė vien nusiginklavimo reikalus jūroje. Bet ši konferencija, kaip ir visos kitos, nieko tikro nedavė. Čia pasirodė didelis ispanų noras įsigalėti jūroje. Jie iš konferencijos reikalavo, kad leistų jiems padidinti karo laivyną nuo 83 iki 105 tūkstančių tonų. Ispanijos vyriausybė, jūrų laivyną padidinus, norėtų sykiu su Italija laisvai, niekieno nevaržoma valdyti Viduržemio jūrą. Pasirodė, jog Anglija taipgi buvo susidomėjusi, kad ispanai padidintų savo karo laivyną, nes pastarieji sutinka, kad Anglai šias jūras turėtų savo globoje. Prancūzai vėl būtinai nori Viduržemio jūroje šeimininkauti ir nenori Anglams nusileisti. Pietų Amerika vėl nori šiose jūrose šeimininkauti. Čia ir kilo tuojau konferencijoje nesusipratimai, o kai kurie dalyvių to tik norėjo ir laukė.

Konferencija ispanams neleido laivyno padidinti, todėl jie išėjo iš konferencijos. Švedų dalyviai reikalavo visus konferencijos darbus perduoti Tautų Sąjungos Jūrų Komisijai, bet dauguma rado, kad geriau būtų paslėpti savo tikrus norus. Be to švedų atstovai nurodė, jog gali būti konferencija ir be ispanų atstovų, kaip yra ėvusi panaši konferencija Vašingtone be prancūzų dalyvavimo, bet kiti lengva sąžine pripažino tai negalimu dalyku ir tokiu būdu prisėjo šią konferenciją uždaryti.

Romos konferencijoje dalyvavo ir rusų jūrų žinovai. Jie reikalavo, kad Rusijai niekas nesipriešintų padidinti karo laivyną iki 400.000 tonų. Šis rusų reikalavimas liūdi, kad mūsų rytų kaimynai ateityje nori gana aktyviai jūrose ginkluotis, nežiūrint į tai, jog jų prekių laivynas yra visai menkas. Pasirodo, jog rusai juodosiose jūrose beveik neturi savo karo laivyno, todėl prancūzai ir italai, tuo pasinaudodami, nori ten viešpatuoti, kaip iki šiol.

Dar vienas reiškinys, rodas kai kurių valstybių ginklavimosi norus: kuomet italai siunčia savo atstovus į konferenciją, Musolini viešai sako, jog jis dėsis visas pastangas padidinti karo laivyną iki sausumos kariuomenės laipsnio.

Išėina galų gale, jog panašios konferencijos duoda visoms valstybėms tik susipažinti, ką viena ar kita valstybė nori, ką mano ateity daryti, kokios politikos laikosi, kad po viso šio galėtų dar sparčiau, energingiau ginkluotis.

Matyt, jog šios konferencijos žmonėms nieko gero neatneš.

A. Dilys.

Karo chronika.

— Latvių karo aviacija nustojo vieno specialisto lakūno kapitono Bitės. Vasario mėn. 25 d. beskraidant kap. Bitė pateko į tirštas miglas, dėl ko ir nukrito žemėn. Kapitonas Bitė turėjo visus ordenu apdovanojimus, įgavęs pasaulio karo metu ir neseniai dar grįžo iš specialių Paryžiuje orlaivyno kursų. Palaidotas Brolių kapuose.

— Nardomieji laivai Japonijoje. Pastaruoju laiku Japonija kreipia didelės dėmes į nardomųjų laivų statymą. 1921 m. buvo pastatyta 15, 1922 m. pradėta statyti 12 (7 po 900 tonus ir 5 po 1500 ton.). Nardomųjų laivų, virš 1500 tonų vandens talpos, turi nemažiau 10, ir be to, 12 tokių nardomųjų laivų statoma. Jungtinės Valstybės tokių laivų turi 6., Japonijos

1500 tonų nardomojo laivo pastatymas tęsiasi 18-20 mėn.; Amerikos nardomojo laivo pastatymas tęsiasi 30-36 mėn. („Revoliucija i Vojna“)

— **Japonų kariuomenės sumažinimas.** Japonų žurnalas „Zomiuri“ praneša žinias apie Japonų kariuomenės sumažinimą. Vieton dabar pėstininkų 1056 kuopų bus 836 kuopos, vieton raitininkų 107 esk. bus 78 esk., vieton artilerijos 309 baterijų bus 139 bat. ir tt. Dabartinis kariuomenės sąstatas turi 202 generolus, 18.415 karininkų ir 254.167 kareivius. Įvykdinus sumažinimą kariuomenės sąstatas nebus didesnis kaip: 17.395 karininkai, 229.604 puskarininkai ir eiliniai, ir 41.606 arkliai.

— **Didžiųjų valstybių nardomas laivynas** praėjusiais metais buvo sekantis: Jungtinės Valstybės turėjo 76 nard. laivus, Anglija 52, Italija 43, Japonija 43 ir Prancūzija 41.

— **Italų tankai.**

Karo metu italai vartojo prancūzų ir anglų modelio tankus. Nuo 1921 m. italai pradėjo gaminti lengvus italų modelio tankus, Fiat 3000 tipo. Jie sveria 5 tonus, ginkluoti viena pora tarp savęs sujungtų kulkosvaidžių, kurie patalpinti sukamam bokštelyje. 45 H P, 1500 apsisukimų į minutę motoras teikia minimiems tankams didžiausį greitumą 16 klm. į valandą.

Viename austrų žurnale paskelbta, kad Ausaldo dirbtuvė pagaminusi naują lengvo tanko modelį.

Be to, iš seniau yra žinoma, kad nuo 1915 m. Italija yra pavedusi savo tautinei pramonei paruošti sunkiųjų tankų gaminimą. Čia turėta galvoj sunkus 35-40 tonų tankas, Fiat 2000 tipo, ginkluotas 65 mm. patranka ir 10 kulkosvaidžių.

(„Revue d'Artillerie“)

— **Turkai superka karo medžiagą.** Iš Londono pranešė, kad Turkų karo komisija vakarų Euro-

poj superka didelę daugybę tankų, orlaivių, gaubicų ir automobilių. Orlaiviai ir transporto medžiaga daugiausia perkama Italijoje. Samdoma labai daug vokiečių karo specialistų.

Visa tai esa reikalinga kovai dėl kalifų prašalini-
mo. („Prager Presse“)

— **Radio aparatas žiūrėjimui.** Anglų krašto apsaugos ministeris vadęs derybas su vienu jaunu mokslininku iš Helensburgo, kuris išradęs radio aparatą, per kurį galima ne tik girdėti, bet ir matyti.

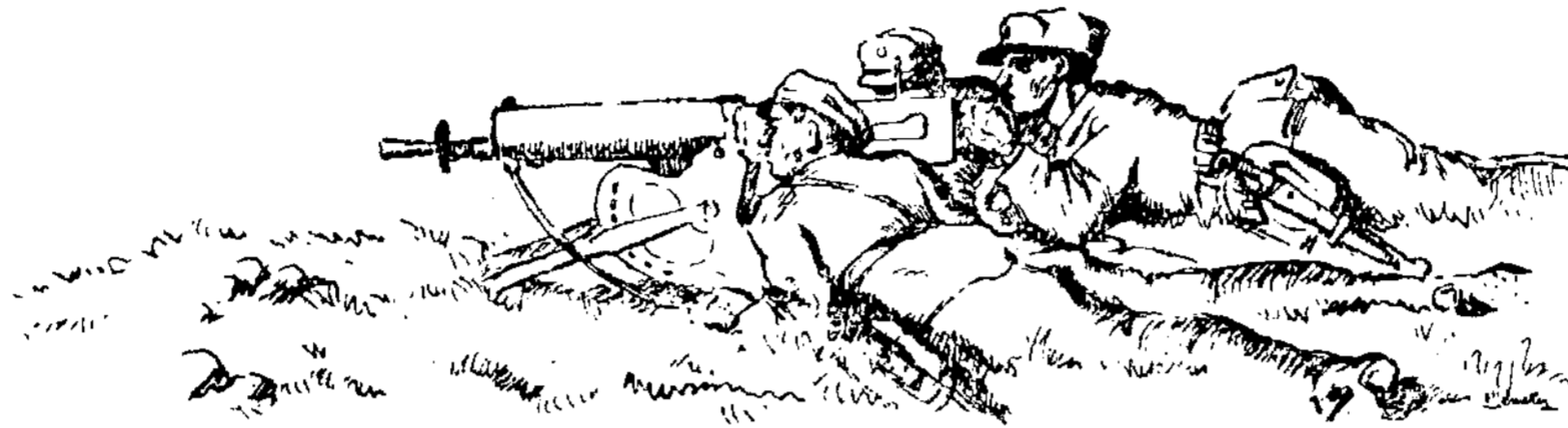
(„Daily Herald“)

— **Karo kontrolės reikalavimai Vokietijoje.** Santarvė reikalauja iš Vokietijos išpildyti 1922 m. rug-

sėjo 29 d. reikalavimus kad: 1) Vokiečių valdžia privalo paleisti buvusį generalį štabą, uždrausti karo medžiagos ir ginklų prekybą; 2) Vokiečių valdžiai privalo išduoti Santarvei visus dokumentus apie karo medžia-

gą iš paliaubų laiko; 3) Vokietija privalo išduoti Santarvei visą karo medžiagą, o taip pat uniformą kurių yra daugiau negu taikos sutartyje numatyta; 4) Vokietija privalo visus karo medžiagos fabrikus perdirbti į taikos dalykų dirbtuves; 5) Vokietija privalo pakeisti policiją, kuri iš tikrųjų pasidarė antra kariuomenė. Policija daugiau neprivalo eiti karo pobūdžio pareigų ir neprivalo gyventi kareivinėse. Ji privalo eiti tik vietos policijos pobūdį. Karo kontrolė nutarė padaryti visoj Vokietijoje patikrinimą ar 1923 m. nebuvo Vokietijoje gaminama kokios nors karo medžiagos. Šitą patikrinimą kontrolės komisija darys su Vokiečių valdžios pagalba. („Prager Presse“)

— **Amnestija dezertiriams.** Amerikos Jung. Valst. prezidentas Coolidge suteikęs amnestiją visiems kareiviams ir jūreiviams, pabėgusiems iš kariuomenės tarp karo paliaubų ir oficialės karo pabaigos.

Pozicijoj.

Vyr. ltn. Pyragius.

Sportiniai bėgimai.

(Žiūr. „Kario“ 10 Nr.).

Toks neatydumas yra geriausiai prašalinamas, kuo met treniruojamasi ne pavieniai, bet keliese kartu. Taip yra priprantama prie konkurencijos ir nebekreipiama į ją tiek dėmes. Gerieji bėgėjai, norintieji tapti rekordsmenais, treniruojasi dažnai sekančiai: silpnesniam bėgėjui yra duodama „avanso“, t.y. jis statomas kokių 5-10 metrų arčiau tikslo ir pradeda bėgti drauge.

Kadangi tuomet bėgėjas turi prieš save „priešą“, tai jis instinktyviai sugeba tiek įtempt savo fizines ir dvasines pajėgas, kad prieš pabaigiant bėgti pasiekia didžiausį greitumą ir aplenkia „avansuotą“ bėgėją. Silpnesnis bėgėjas čia irgi geriau treniruojasi, nes I—jis pripranta bėgti nesiorientuodamas, kadangi ir be orientavimosi žino, kad jį pridurmas seka geresnis bėgėjas ir II—irgi labiau įtempia savo pajėgas, kad neatidavus taip lengvai gautą „avansą“. Tarp kitko, tokie bėgimai gali būti kartojami ne dažniau vieno karto savaitėje, nes esant maksimaliam jėgų įtempimui, dažnai vartojant, jie gali pakenkti. Silpnesnieji mažų atstumų bėgėjai, dažnai, bebūdami už kokių 10—15 mtr. nuo tikslo, pavargsta, nebeįstengia baigti bėgimo galais pirštų ir nusileidžia ant viso pado. Tai yra didelė yda, kurios norint išvengti, reikia treniruojantis bėgti visada kiek

ilgesnį atstumą. Pav. treniruojantis šimtui metrų, bėgama 150 dviem šimtam — 250 ir tt. nei kiek nemažinant bėgimo tempo. Be to, kojų sustiprinimui, reikalinga atitinkama gimnastika.

Pirmiau buvo manoma, kad kvėpavimo būdas turi nemažos reikšmės trumpų atstumų bėgime. Visi „sprinto“ žinovai tvirtina, kad dažnai kvėpuojant greičumas mažėja. Todėl bėgėjai įkvėpimų ir iškvėpimų skaičių sumažino iki stebėtinumo ir nustatė maždaug sekantį kvėpavimo būdą: po komandos „domė“ bėgėjas pritraukia pilnus plaučius oro. Bedarant pirmuosius mažus žingsnius visas oras iš plaučių išstumiamas ir jo vieton pritraukiama naujo, žinoma, galimai daugiau. To įkvėpimo privalo užtekti atstumui apie 40 mtr.; tiek prabėgus, oras staigiai iškvėpiamas ir taip pat staigiai įkvėpiamas naujas ir nekvėpuojant vėl prabėgama 30—40 mtr. Esant apie 30—20 mtr. nuo finišo juostos seka paskutinis labai staigus oro pamainymas ir drauge prasideda ir vadinamasai „finišas“, t.y. bėgimo pabaiga. Tuomet gerklės liežuvėlis uždaro kvėpavimo gerklę, oras, raumenų padedamas, išpučia krūtinę, visa raumenų sistema įtempinama iki maksimumui. Tame galutiniam atstume, reikia taip įtempti save, kad finišas duotų, ypač esant smarkiai konkurencijai, naudingiausią rezultatą. Toje dvidešimtyje metrų geras bėgėjas, kuriam nepasisekė gerai paimti startą, gali iškovoti priderančią jam vietą. Čia beveik visada įvyksta atkakliausios rungtynės dėl pirmenybių, ypač esant gerai treniruotiems konkurentams, nes nė vienas ne-

— **Lenkų karo valdininkų šnypavimas.** Kovo 6 d. policija naktį padarė pas kelius karo valdininkus namie kratas. Jai pasisekė surasti medžiagos, kuri parodė, kaltininkai labai plačiai šnypavo Sovietų naudai. Daugybė karo valdininkų suimta.

(„Prager Presse“)

— **Anglai mažinsią karo išlaidas.** Anglų finansų ministeris pareiškęs, kad kitais metais bus stengiamasi sumažinti išlaidas kariuomenės ir laivyno išlaikymui. Išlaidų sumažinimas kariuomenei numatytas iki 7 mil. sv. st., o laivynui iki 2 1/2 mil. sv. st.

— **Nusinuodyjo betyrinėjant naujas nuodingas dujas.** Vokietijoje, Dresdno militarinėje chemijos laboratorijoje betyrinėjant naujas nuodingas dujas, kurios yra be spalvos, be kvapo, be skonio ir, kurias galėtų vartoti karui, nusinuodyjo 7 vokiečių chemijos mokslininkai.

— **Prancūzija esanti skolinga Anglijai 625 mil. svarų sterlingų.**

— **Sukilimas Maroke** prieš ispanus vėl prasidėjęs. Ispanai pasiuntė į Melilą, kurią yra apsupusi marokiečių Rifų kabilų tautelė, visą savo atsargos kariuomenę iš Algeziraso ir kitų ispanų uostų. Pranešama, kad Melilos miestas degas, jo apylinkėse marokiečių pridaryta daug nuostolių. Rifai netoli Kzi Orra ir Loocib, perlaužę ispanų frontą, paėmė 600 ispanų nelaisvėn ir 5 gurguoles. Rifai pašovė 4 ispanų orlaivius. Rifų vadas Kaid Ali prieš metus yra grįžęs iš Amerikos, kad savo kraštą išvaduoti iš ispanų valdžios.

Radio praneša, kad Malagoj sukilusi ispanų kariuomenė, pasiūsta į Maroką.

— **Indijoje tautinis vietinių gyventojų judėjimas** prieš anglišką plečiasi. Esama daug užmušimų. Prieš indus veikia anglų kariuomenė. Vasario 22 d. Sabchoj užmušta 21 žm., sužeista 33. Suimta apie 700 sukilėlių.

— **2.500 Graikijos karininkų pasirašė peticiją,** reikalaujanti tuojau paskelbti Graikiją respublika. Neišpildžiusių reikalavimo graso atsitraukti iš tarnybos.

— **Vokietijos prezidentas davęs parėdymą** nuimti nepaprastos karo padėties stovį.

Vokietijos policija susekusi Aukšt. Silezijoje (vo-

norį nusileist, bet visi pasiryžę laimėti. Neretai paskutinė pusė metro nukreipia pergale kiton pusėn, tai vadinamasai „šuolis ant juostos“. Yra žinoma, kad jeigu įsibėgėjus šokama tolyn, tai tuokart kūnas lekia pirmyn daug greičiau, negu kad bėgant. Taigi, treniruojantis visuomet reikia atkreipti į tai dėmesį ir paskutiniuose 2—1 mtr. daryti viršminėtą šuolį. Nemo-kant daryti šio šuolio, gali atsitikti, kad pridurmais bėgantis, mokėdamas jį daryt, skaitysis pirma atbėgusiu, nes jis bešokdamas pralenks pirmąjį ir pirma palies juostelę savo krūtine.

Fotografijos, nuimtos prieš pat juostos perkirtimą, rodo bėgėjus sekančioj pozoj: rankomis mosuojama kuo energingiausiai ir nesustabdant pagal šonus, galva atmesta atgal, bet neįtraukta į pečius, nes pirma nuovargio žymė, tai galvos įtraukimas į pečius. Lie-muo kiek palenktas, krūtinė smarkiai išsikišus pirmyn. Ryškūs kūno palenkimas pirmyn bėgimo laiku, pastebimas pas visus geresnius bėgėjus, pridūoda labai daug bėgimo pagreitėjimui ir užtat turi būt visada gerbiamas. Del kojų darbo, tai pirma sąlyga, didesnio žingsnio pasiekimui, yra galimai aukštesnis kojos kėlimas. Iškeltoji koja privalo būt tokioj padėtyj, kad šlaunis būtų lygiagrečiai žemei, jeigu jau negalima daugiau. Prie to viso dar reikia nepamiršti bėgti visą laiką tik pirštų galais, kas yra ne taip jau lengva, ypač sutaikant ir abidvi viršminėtas sąlygas.

Grįžtant prie kvėpavimo, būdo reikia pastebėt, kad minėtu būdu kvėpuoja paskutiniu laiku labai ma-

kiečių pusėj) lenkų organizaciją, kuri norėjo padaryti sukilimą prieš Vokiečių valdžią.

— **Naujas Vengrų karo įstatymas.** Tarptautinė karo kontrolės komisija įnešė naujų Vengrų karo pajėgų įstatyme pakeitimų. Iki šiol įstatymas leido, kad trūkstant savanorių gali būt šaukiami vyrai 2 metų tarnybai, o raitininkų ir artilerininkų tarnybai 3 metams. Šandien šis įstatymas atmainytas ir kariuomenė bus papildoma tik savanoriais. Iki šiol kareiviams, išstarnavusiems 6 metus kariuomenėj, galėjo būt duodamos neribuotam laikui atostogos. Šandien tokie paleisti kariai skaitosi kariuomenės sąstate. (Vengrai tegali laikyti 35 tūkst. kariuomenės). Anksčiau savanoriui reikėjo tarnauti 12 metų, dabar padaryta, kaip ir Vokietijoje, kad paleidžiamųjų iš tarnybos skaičius kasmet neturi viršyti 1/20 visos kariuomenės sąstato. Leidžiant didesniame skaičiuje, kariuomenės sąstatas nebepapildomas. Aišku, šie žygiai daromi tam, kad Vengrų kariuomenė negalėtų turėti išlavintos atsargos. („Vojna i Mir“).

— **Latvių kariuomenėj.** Sausio m. 26 d. Latvių kariuomenė turėjo tradicinį vakarą, t.y. tą pačią dieną, kada didžiosios valstybės trys metai atgal pripažino Latvius de jure. Raute buvo susirinkę visi Rygos garnizono karininkai; dalyvavo prezidentas Čekstė, kuris pasakė atatinamą tai dienai kalbą; vėliau buvo koncertas, šokiai ir t.t. Provincijose dalyvavo taipgi neatsiliko nuo sostinės dalių — rengė vakarus, paskaitas, koncertus ir t.t.

Sausio mėn. 29 d. suėjo penki metai, kaip gyvuoja Latvių Nepriklausomybės kuopa, (ruota). Ji tuo vardu buvo vyriausybės pavadinta del to, jog kuopa, Ventos upės kraštuose, 1919 m. sumušė didžiausius Bolševikų pulkus ir galutinai išvarė rusus iš Latvių teritorijos.

Be to buvo atšvęsta Lietgalių artilerijos pulko šventė, kuris susiorganizavo iš mažo žmonių skaičiaus 1919 m. ir dalyvavo kovose su Bermontu.

žas bėgėjų skaičius. Tikriau sakant, retas bėgėjas sąmoningai reguliuoja kvėpavimą, bėgant trumpuosius atstumus, kaip pav. 100 mtr. Dauguma gi taip užsiima pačiu bėgimu ir susikoncentruoja savyje, kad užmiršta daugelį teoretinių patarimų ir taisyklių ir bėga taip, kaip priprato treniruojantis, galvodamas vien tik apie tai, kad kaip nors greičiau pasiekus juostelę. Greitieji bėgėjai dabar yra veik visai nutolę nuo aprašyto kvėpavimo būdo ir bebėgdami kvėpuoja taip, kaip jiems atrodo reikalinga ir naudinga. Kadangi tuo būdu jie pasiekia daug geresnių rezultatų, tai reikia manyti, kad nuo tankaus kvėpavimo bėgimo greitumas tiek nedaug tesumažėja, kad aprubežiuoti kvėpavimą nėra tikslo.

Trumpieji atstumai iki 200 mtr., yra gimusio bėgėjo sritis. Treniruotė čia gali pridėt 1—2 sek., išbulindama bėgimo techniką. Betgi yra daug gerų bėgėjų, kurių stilius ir tempas yra sistematingos ir intensyvės treniruotės vaisiai.

Mūsų bėgėjuose dar netėko matyti, be vieno—kito, gero stiliaus ir technikos, kaip treniruotės išdavų. Jie dažniausiai bėga taip, kaip „Dievas išmokė“.

Ne tik kojų darbas, bet kūno laikymas ir bendro raumenų veikimo suderinimas bėgant, dažnai rodo variacijas, kurios vieton bėgimą pagreitinus, jį tik stabdo. Tai vienas užsispyrtinai stato kojas žemėn pirštais į vidų, kitas (ypač kariai ir kiti pripratę laikyt išskėstus kojų priesakius) nuosekliai stato koją pirštais

Iš kariuomenės gyvenimo.

Pulkininko Daukanto paskaita: upė — komunikacijos linija kovo 6 d. įvyko Karininkų Kliūbe. Paskaitą suruošė Karo Mokslo Draugijos ekonomikos ir karo statistikos sekcija. Į paskaitą atsilankė būrelis suinteresuotų karių bei civilių klausytojų. Gerb. prelegentas savo paskaitoj išvystė mintį, kad mūsų upės, jas suregulius, karo metu gali būti labai naudingos kaip gynimosi linijos ir karo transporto keliai. Debatai tuo reikalu atidėti kitam kartui.

Švietimas.

2 pėst. D.L.K. Algirdo pulkas. 1923 m. gale bendras pulko karių išsilavinimas buvo sekantis: mokančių skaityti ir rašyti 82% analfabetų 15%. Iš 1924 m. atvykusių į pulką naujokų yra mokančių skaityti ir rašyti 55%, mokančių tik skaityti 9% ir analfabeto 36%. Didelis senų karių analfabetų nuošimtis liko tik dėl didelio skaičiaus įgulus sargybų nešimo ir komandiruočių. Specialiai mokyklos pulke nėra. Kareivius mokina bendra pulko užsiėmimų programa kareivinėse ir kareivių skaitykloj; mokytojų yra karininkai. Mokslo vadovėlių ir kitokių reikmenų kolkas trūkumo neįveikiama.

Pulke yra vienas karių knygynėlis, sudarytas iš pirmiau buvusių batalionų knygynų. Dabar knygynėlis turi įvairaus turinio knygų 798 egz.; skaitytojų turi 239 žm. Be to mokama kuopa turi atskirai savo knygynėlį. Pulko karininkai turi irgi atskirą knygyną. Pulkas turi skaityklą, kurioj kareiviai gali laikraščių pasiskaityti ir jį daromos paskaitos ir t.t. Paskaitos patriotinio ir dorinio turinio; jų lankymas priverstinas. 1923 m. pulkas turėjo 13 futbolo rungtynių su įvairiomis kariuomenės dalimis ir civilėmis sporto organizacijomis.

III Karo Apygardos Štabas. 1923 m. visi analfabetai išmokyti skaityti ir pasirašyti savo pavardes. Po 2 val. į savaitę kareivius mokino skaityti ir rašyti. Be to, po vieną valandą į savaitę buvo daromos bendros švietimo pamokos, k. t. supažindinimui su geografija, Lietuvos istorija, Lietuvos Konstitucija ir t. t.

1-ji Oro Eskadrilė. Per 1923 m. padaryta 4 vakarėliai, davusieji gryno pelno švietimui ir sportui

1074 lt. 70 ct. Lapkričio—gruodžio mėn. kareiviai kiekvieną savaitę buvo leidžiami į kina, kur buvo rodoma karo istorijos bei mokslo turinio dalykai. Kareiviams bilietai nupirkti už pinigus, surinktus per suruoštus vakarėlius. Spalių m. pradžioje įsteigti kareiviams kursai, kurių vaisiai geri: *rugsėjus m. analfabetų eskadrilėj buvo 16 žm., o jau gruodžio mėn. nebeliko nė vieno.* Iš geografijos, Liet. istorijos, aritmetikos ir gamtos praeita beveik dviejų klasių kursas. Mokytojų yra karininkai. Be to, kiekvieną savaitę po 1 val. daromi mokslinio turinio pasikalbėjimai.

Gegužės m. Sudaryta „Basebal“ komanda, kuri turėjo 3 rungtynes su L. F. L. S. ir visas laimėjo. Be to, rugsėjus m. turėjo rungtynes su užsieniu, Estų „Kalev“ klubu, kurias irgi laimėjo 11:7.

Įsigyta pačiūžos ir dalinai su kitų eskadrilių žaidėjais sudaryta „hockey“ komanda, kuri gruodžio m. turėjo rungtynes su L. F. L. S. Nors eskadrilės sportas ant ledo ir pirmą kartą pasirodė, bet rezultatai buvo patenkinami.

1 art. pulko 4 baterija. Pradžioje praėitų metų karių mokymas ėjo sulig „Karyj“ nurodytos programos, bet gegužės mėn. baterijai persikėlus į naują stovyklą, dėl butų stokos ir vasaros darbų, karių mokymas apmirė; vėliau daug karių paleidus iš kariuomenės mokymo tęsti nebebuvo galima. Baterija turi savo knygynėlį iš 504 knygų, kurios suskirstytos į dvi grupes: 1) beletristika, dailioji raštija ir šiaip lengvo turinio ir 2) ekonominiai socialiniai klausimai ir istorija.

1-sios divizijos sporto šventėj baterija dalyvavo, kaip atskiras vienetas žaidimuose: estafetiniam bėgime, šokime į toli, į aukštį ir kliūčių ėmime su arkliais raiti. Padaryta keletas paskaitų iš Lietuvos praeities; seniausiųjų laikų, spaudos draudimo, „Aušros“ gaidynės ir kariuomenės organizavimosi.

1 art. pulko 7 baterija. 1923 m. pradžioj baterijoje buvo tik 7 beraščiai, iš jų 2 nemokantieji ir skaityti. Skaityti ir rašyti mokinama kareivinėse: žiemos ir rudens laiku po 3—4 val. į savaitę, vasarą po 1-2 val. Mokytojų yra karininkai ir puskarininkai, sulig „Karyj“ paskelbtos programos. Knygynėlis, dėl butų stokos, patalpintas kareivinėse; turi 437 egz. knygų ir 1923 m.

lauk, abu ir nemanydami, kad vien tik toj procedūroj jie pametą 4—5 mtr. iš 100 bėgamųjų.

Jeigu mes panagrinėsime bėgimo greičio priežastis, tai pamatysime, kad greičumas priklauso nuo atsispirimo kojoms į žemę staigumo ir stiprumo. Kuo staigiau bus atsispiriama, tuo tankesnis bėgimo tempas, kuo smarkiau—tuo didesnis žingsnis. Tokie bėgėjai, kaip Paddock (100 mtr. 8 sek.) Walcker (100 mtr. — 10,6 sek.) todėl ir atbėga taip greit, kad jie tas abidvi bėgimo pagreitinimo priežastis sukombinuoja aukščiausiam laipsnyje.

Trumpų bėgimų treniruotė yra veik lengviausia už visas kitas lengvosios atletikos sritis. Bėgimo technika, prie gerų norų, greit išmokstama; taktikos, trumpo atstumo ir laiko dėliai—nėra. Fizinis įtempimas, ypač pabaigoje, yra labai didelis, bet kadangi jis tveria tik labai trumpą momentą, tai jo pasekmė—nuvargimas—yra labai nedidelis ir neturi neigiamos įtakos į fizines ir dvasines žmogaus savybes. 100 mtr. galima bėgti vieną dieną iki trijų kartų, neįveikiant nė mažiausio nuovargio; tuo tarpu kai prabėgęs 1000 mtr. bėgėjas tiek pavargsta, kad ilgokai turi laukti, iki atsigaus.

Treniruotė gali būti vedama sekancioj tvarkoj: Kasdieną 3-5 startai su smarkiu išpuolimu iki 30-40 mtr. ir vienas stilingas bėgimas 150 mtr., sunaudojant visas bėgimo taisykles. Dėsyk savaitėje įtemptas 100 mtr. bėgimas praktikuojant paskutinį šuolį ir vieną kartą savaitėje bėgimas 1000 mtr. plaučių, širdies ir kojų su-

stiprinimui. Žinoma, kiekvienas bėgėjas gali pakeisti šią programą taip, kaip jisai ras sau naudingesniu ir patogesniu.

Mažų atstumų bėgėjai, atsižvelgiant į jų kūno sudėjimą, būna dvejoj: pirmieji, tai ilgi—ploni, stebėtinai ilgomis kojomis, mažai išsivysčiusiais raumenimis, bet su gera sausagyslių sistema; antrieji gi—vidutinio ūgio su neperdideliais, bet stipriais raumenimis, šiaip gi jie lengvi. Tuo tarpu kai pirmieji, kojų ilgumo dėliai, turi labai didelį žingsnį, antrieji, dažniausiai, turi geresnį startą ir greitesnį bėgimo tempą, tuo jie laimi tai, ką nustoja dėliai žingsnio trumpumo.

Baigiant galima pasakyti, kad pataisymui blogos kojų formos geriausias vaistas, tai sprintų treniruotė.

400 metrų bėgimas.

Bėgimas 400 metrų turi daug bendro su trumpomis ir ilgomis distancijomis. Tačiau jis turi ir daug savitumų, kurie verčia nepriskirti šio atstumo nei prie vienos iš virš išminėtų bėgimo rūšių, bet palikt jam atskirą vietą lengv. atletikos bėgimuose.

Pirmiausia reikia pažymėti, kad šio atstumo bėgimas yra sunkiausias iš visų trumpųjų ir vidutinių distancijų, nes jis reikalauja iš bėgėjo, kaip sprinterio ypatybių, taip ir vidut. atstumų bėgėjo ypatybių. Todėl, pasirėnkant sau šią bėgimo rūšį reikia būti itin atsargiam, kad nepakenkus savo sveikatai.

Kodėl bėgimas 400 mtr. gali pakenkti sveikatai, tuoju pamatysime.

turėjo 87 skaitytojus. Žiemą po vakarinio patikrinimo buvo daromos paskaitos iš Lietuvos geografijos ir istorijos, lietuvių literatūros istorijos, visuomenės mokslų ir žemės ūkio kultūros.

Turima futbolo komanda. Praeitą [vasarą bendrai su 1 pėst. divizija buvo surengta sporto diena, kurioj baterijos kariai dalyvavo raiti — valtižiravime, kliūčių ėmime ir estafėtiniame bėgime.

3 art. pulko 1 sunkioji baterija. 1924 m. sausio m. baterijoj buvo analfabetų 4%, mokančių skaityti ir rašyti 80% ir baigusių pradinę liaudies mokyklą 16%. Mokyklą turi vieną, padalintą į du skyrių: analfabetams ir jau šiek tiek m. kantiems skaityti ir rašyti. Švietimo pamokų į savaitę būna po 3 val. Mokytojauja karininkai. Pamokos daromos prisilaikant maždaug pradinės liaudies mokyklos programos.

Baterijos knygynas turi 118 knygų; skaito visi kariai, taip, kad maždaug $\frac{1}{3}$ knygų visad būna išiegoje. Prie knygyno yra skaitykla.

Buvo surengta viena paskaita: „Mūsų pietų kaimynas ir santykiai su juo“. Paskaiton atsilankė 50 klausytojų.

3 art. pulko 3 baterija. 1923 m. sausio mėn. baterijoj buvo analfabetų 10%, mokančių skaityti ir rašyti 77% ir baigusių pradinę liaudies mokyklą 12%. Gruodžio m. baterijoj buvo analfabetų 4%, mokančių skaityti ir rašyti 79% ir baigusių pradinę liaudies mokyklą 15%. Kareiviai mokykloj padalinti į du skyrius: 1) analfabetų ir 2) mokančių šiek tiek skaityti ir rašyti. Sausio m. mokinosi 120 žm., gruodžio mėn. 64 žmonės. Švietimo pamokų į savaitę daroma po 4 val. Mokytojauja karininkai, prisilaikant maždaug pradinės liaudies mokyklos programos.

Baterijos knygynėlis turi 410 knygų: 367 lietuvių kalboj, likusios svetimose kalbose. Būtų stokos dėliai skaityklos nėra; laikraščiai išdalinami kariams į rankas.

Surengtos buvo paskaitos: 1) Apie Lietuvos Valstybės Konstituciją, 2) apie higiena ir kelios paskaitos iš kariuomenės auklėjimo.

Intendantūros Transporto Batalionas. 1923 m. liepos 1 d. batalione buvo: analfabetų 24%, mokančių tik skaityti 11%, mokančių skaityti ir rašyti

Joks darbas nestato tokių didelių reikalavimų plaučiams ir širdžiai, kaip bėgimas ir ypač greitas bėgimas. Tokiam atsitikime angliarūgščio kiekybė kraujuje labai sparčiai didėja, todėl ir kvėpavimas kaskart darosi tankesnis. Skaičius įkvėpimų, ramiam stovyje esant, neviršija 12-15 kartų, bebėgant gi jis pakyla iki 50-60 kartų į minutę. Pradeda jaustis lyg stoka oro ir todėl įkvėpimas darosi ilgesnis, gi iškvėpimas visai trumpas ir tai stumtelėjimais. Bet kadangi labai maža oro teiškvepiama, tai naujam orui plaučiuose nėra vietos. Del to kraujas, pereidamas pro plaučius, nebeapsivalo nuo angliarūgšties, to pasekmė gi kūno raumenų atsideimas. Tokį nesuspėjimą patenkinti plaučius gryn oru mes vadiname uždusimu. Uždūstant, veidas pilkėja, lūpos pamėlnuoja, burna plačiai atsidaro ir galva smarkiai įsitraukia į pečius. Bėgant 100 mtr. šis apsiereškimas pastebiamas pas silpnesnius bėgėjus.

Kas kita bėgant 400 metrų. Kadangi čia atstumas keturiskart didesnis, tai savaimė ir kvėpavimo ištvėmė turi būt didesnė, ne bėgimo greitumas čia mažai kuo mažesnis, negu 100 mtr. Tik stebėtinas valios įtempimas, sujungtas su didžiausia energija, leidžia bėgėjui užmiršt kvėpavimo reikalą bebėgant ir leidžia jam prieiti iki to, kad bėgėjas del uždusimo visai apsilosta ir tuo be galo sužaloja pats save. Taigi, imantis šio bėgimo, reiklia būt labai atsargiam ir intensingą treniruotę galimą pradėt tik gerai prisirengus.

Del šio bėgimo technikos ir taktikos galima pasakyti štai kas: startuojant čia nėra tai svarbu ūmai iš

65%. 1924 m. sausio 1 d. buvo: analfabetų 12%, mokančių tik skaityti 16%, mokančių skaityti ir rašyti 72%. Mažo kareivių skaičiaus dėliai ir jiems esant nuolatinėj tarnyboj nebuvo galimybės mokinti (koku būdų tiek žymiai sumažėjo analfabetų skaičius? *Red.*). Knygynėlis turi įvairių knygų ir vadovėlių 337 egz., bet skaitytojų beveik neturėjo. Skaityklos nėra; gauti laikraščiai išdalinami į kuopas. Paskaitų nebuvo. Nuo 1921 m. buvo klubas, kuriame buvo ir knygynas, bet 1923 m. gruodžio m. Vyr. Štabo parėdymu, klubas perduotas kitai daliai. Lapkričio 17 d. buvo pastatyta komedija „Kurčias žentas“ ir be to, dar padaryta 3 šokių vakarėliai.

Niekai gyvybė, jeigu šalis vėl būtų priešininkų pavergta.

A. a. eil. Kostas Skinulis. Kautynių lauke. 1919. VII. 10.

Kas girdėti Lietuvoje.

— **Nauji geližinkellai.** Šiais metais bus vedamas naujas geležinkelis Amaliai—Kretinga. Metų gale jau galės pilnai veikti Amalių—Telšų linija.

— **Žmogžudybės.** Vasario 27 d. N. Radviliškio val. Akmeniškų vienk. žmogžudžiai kirviu užmušė miško eigulį Grabužėną.

Vasario 28 d. vakare važiuojant vestuvninkams iš Pasvalio per Girsudų kaimo lauką iš krūmų kažkas šovė į pirmą važiuojantį jauniki, bet šūvis teko su jaunikiu kartu važiausiam muzikantui, kuris tapo užmuštas.

— **Ministerių Kabinetas** pirmuoju skaitymu priėmė naują švenčių įstatymą, kuris, kaip tenka girdėti, švenčių skaičių sumažina.

— **Prof. V. Krevė-Mickevičius** atsisakė toliau būti Lietuvos Šaulių Sąjungos Centro Valdybos pirmininku ir nariu. Centro Valdybos pirmininko pareigas laikinai eina vicepirmininkas St. Šilingas.

pradžios paimt didžiausią greitumą, nes, atsižvelgiant į distanciją, su savo jėgomis reikia elgtis taupiai. Startas dažniausiai vartojamas žemas (aprašytas trumpų atstumų bėgime) ir turi tos pat reikšmės, kaip ir 100 mtr. bėgime. Yra betgi ir tokių bėgėjų, kurie vietoj žemo starto, vartoja „aukštą“. Šis startavimo būdas nuo pirmojo skiriasi tuom, kad bėgėjas stato savo stipresnę koją pirštais ant starto linijos, antrą kokių 50 cent. užpakalyje ir liemenį palenkia pirmyn, nepriklaupdamas, kaip žemame starte ir neliesdamas rankomis žemės. Po komandos „domė“ visą lygsvarą perduoda ant priešaky stovinčios kojos ir pasistiepia ant pirštų.

Po šūvio bėgėjas atsispiria abiem kojom ir pirmuosius žingsnius daro taip pat, kaip ir prie žemojo starto, t. y. pasilenkęs. Praktika betgi įrodė, kad šis startavimo būdas 400 mtr. bėgimui netinka, nes nėra toks staigus.

Kojų ir rankų technika lieka ta pati, kaip ir 100m. bėgime. Ten betgi didžiausios svarbos turi bėgimo tempas, žingsnio gi ilgumas stovi antrojo vietoj, čia atbulai: pirmiausia žingsnio ilgumas, ir paskiau tempas.

Pavyzdin: ilgakojo bėgėjo žingsnis pasiekia 2,20 mtr. (mastas—atsiekiamas daugeliui aukšto ūgio žmonių, intensingai pasitreniravus), gi kito—mažesnio 1,70 mtr. Taigi antrasis, norėdamas bėgt drauge su pirmuoju, turės savo mikliomis kojomis padaryt 4 žingsnius tuo pat laiku, kai pirmas padarys tik 3. Taigi, kaip matome, ilgos kojos pirmiausia yra reikalingos.

— **Gaisras.** Kovo 6 d. 17 val. Ulenos dvare, 2 kilom. už Aleksoto (Kauno ap.) sudegė klojimai su daug javų ir ūkio įrankių. Nuostolių esą apie 100 tūkst. litų.

— **Meno paroda.** Kovo 10 d. atsidaro Kaune, Laisvės Alėja, 62 Nr., Koperacijos Rūmuose, dailininkų grupės meno paroda, kuri žadanti būti įvairi ir įdomi.

Lietuva ir užsieniai.

— **Anglų parlamente** ir valdžioje ieškoma priemonių, kad vėl pakelti Vilniaus klausimą, kadangi Ambasadorių Konferencijos priskyrimas Vilniaus Lenkijai nepatenkino senosios anglų valdžios, o tuo labiau negali patenkinti dabartinės darbininkų valdžios.

Del Klaipėdos Lordas Palmuaras, Anglų atstovas Tautų Sąjungai yra pareiškęs, kad T.S. Taryba Klaipėdos klausimą turėsianti išrišti palankiai Lietuvai. Žadą jis pats palaikyti teisingus lietuvių reikalavimus.

Užsieniuose.

— **Rusai prašo 150 milijonų sv. sterlingų paskolos iš Anglijos.** Šitie pinigai eitų ekonominiam Rusijos atstatymui. Rusai pasižada tik tada sugrąžinti prieškarinę paskolą, kai gaus naują.

— **Albanijoje** per tautos steigiamo susirinkimo posėdį vėl buvę pasikesinimų nužudyti Albanijos ministrį pirmininką Zogu, bet sąmokslas policijos buvo susektas. Kabinetas atsistatydino; naujas kabinetas bus koalicinis. Laukiama respublikos paskelbimo.

— **Sprogimas Amerikoje.** Nixono-nitrato fabrike, netoli New-Jersey įvyko smarkus sproginimas, kuris buvo girdėtis už 8 mylių aplinkui. 30 žmonių užmušta, sužeistų apie 100 žm. ir 12 žm. dingusių be žinios.

— **Naujas telegrafas.** Švedų leit. Thoernblad išradęs naują telegrafą, kuriuo per minutę galėsią perduoti 400 žodžių.

— **Nelaimės jūrose.** Per pastarąsias audras jūrose netoli Islando nuskendo daug vokiečių žvejų laivų. Ties Čili krantais (Pietų Amerikos) nuskendo su visais žmonėmis Japonų garlaivis „Osaka“.

Jeigu kojoms pridurt dar miklumo ir techniškai jas išstobulinti, mes gautume idealų 400 metrų bėgėją.

Kiekvieno tempas nustatomas atsižvelgiant į savo ištvermę ir jėgų įtempimo maksimumą, besitreniruojant išbandytą.

Bežiūrint į 400 mtr. bėgimą rungtyne, pirmiausia krinta į akį kova už pirmą vietą.

Kadangi šis bėgimas yra bėgamas ratu, tai dauguma bėgėjų stengiasi užimti pirmą vietą todėl, kad paskiau, norint aplenkti kitus bėgant nebepirmu, prisėitų juos „apibėgti“ (nes bėgėjai, bėgant ratu, seka viens kita), kas atima nemaža energijos.

Konkuruojantis bėgimas tęsiasi apie 200 mtr. Po to seka lyg laisvesnis bėgimas, kame visi taupo jėgas finišui.

Finišas prasideda kokių 100-130 mtr. prieš juostą. Nors iki tam laikui bėgę pirmiaisiais ir nėra per daug pavojingi konkurentai visiems kitiems, betgi čia matomas žymus truktelėjimas pirmyn antrųjų—paskutiniųjų bėgėjų tarpe. Tikros kautynės tęsiasi iki pat juostai, nes nenorėdami vienas kitam pasiduoti, visi ima iš paskutiniųjų iki galų galė didžiausia ištvermė ar technika pergali.

Bėgimo laikas nuo 60 iki 55 sek. yra vidutinis, kurs matosi veik visose lengvos atletikos rungtyne, o 55—51 sek. bėgėjai priskaitomi prie pasaulinių rekordsmenų.

(Bus daugiau).

— **Atsivėrė ugniakalnis.** Kovo 5 d. Amerikoje, Costa Rikoje buvo žemės drebėjimų. Centraliniuose kalnuose atsivėręs naujas ugniakalnis.

— **Čekoslovakų vyriausybė** nutarusi perimti savo žinion visus privačius geležinkelius.

— **Belgų ministerių kabineta** vėl sudarė Theunis. Užsienių reikalų ministeriu paskirtas jau gerai mums lietuviams žinomas savo „projektu“ Hymansas.

— **Bombos Lenkijai.** Kovo 1 d. traukinyje,ėjusiame iš Lvovo į Varšuvą sprogo dvi bombos, bet didelių nuostolių nepadaryta. Spėjama, kad tai ukrainiečių darbas, kurie norėję nužudyti du traukinyje važiuojančius aukštus lenkų valdininkus.

— **Atsibunda tautos.** Amžiais prislėgta ir niekinama dvimilijoninė Etų tautelė Japonijoje pastaruoju laiku tautiniai pradeda atbusti. Neseniai Kiote sušaukė visos tautos konferencija, apsvarstyti savo tautos reikalus.

Filipinų salos (Azijoje) irgi kovojančios už savo nepriklausomybę, atsiskirti nuo Jungt. Valstybių.

— **Turkijos parlamentas** nutarė panaikinti kalifą (magometonų tikybos galvą. Turkijos sultonas magometonų daugumos buvo skaitomas kalifu). Kalifas su savo dviem pačiom ir sūnais turėjo apieiti Konstantinopolį ir išvyko į Šveicariją. Atskyrimas tikybos nuo valstybės Turkijoje sukėlęs daug pasipiktinimo indų magometonų tarpe.

— **Sovietų Komisarų Tarybos** pirmininkas Rykovas išvyko į Londoną pasikalbėti su Macdonaldu.

— **Prancūzų skolos.** Parlamento atstovas Eymond išskaičiavo kad Prancūzija 1923 m. V-31 d. buvo skolinga Amerikai 3.340.606.377 dolerių ir Anglijai 656.203.500 svarų st. 1922 m. I-15 d. doleris buvo lygus 12,25 prancūziškiems frankams, o sterlingų svaras—52 frankams. Prancūzijos skolos, prancūzų frankais skaitant, siekė: Amerikai—40.922.428.118 ir Anglijai—34.122.582.000. 1923 m. I-15 d. Amerikos doleris buvo jau pakilęs iki 14.75 fr. ir tokiu būdu Amerikai Prancūzija pasidarė skolinga 49.273.944.060 fr. o Anglams 46.098.295.875 fr., nes vienas sterlingų svaras tuom laiku pakilo iki 70.25. 1924 m. I-20 d. Amerikos doleris kainavo 24.08 fr. ir skola Amerikai susidarė sumoje 80.441.801.558 fr. Sausio m. 20 d., Anglijos svaras pakilęs iki 107.70 fr., sudarė skolą 68.048.302.950 fr. Tokiu būdu nuo 1922 m. I-15 d. iki 1924 metų sausio 20 d. Prancūzijos skola Amerikai vien tik frankui nukritus padidėjo 39 milijardais 519 milijonų, o skola Anglijai padidėjo 33 milijardais 925 milijonais. (L'Humanité II. 26)

Įvairenybės.

Seniausias miestas Amerikoje. Jukatano pusiasalyje randasi Ch chen Stra miesto griuvėsiai, kurio iškasenoje randama daug aukso indų, brangių akmenų ir daugybę abiejų lyčių jaunuolių kaulų. Pastaruoju laiku Carnegie Institutas Vašingtone susitaręs su Meksikos valdžia ruošia ekspediciją to miesto tyrinėjimui.

Rasta nežinomos kalbos biblioteka. Rusų mokslininkas Kiklof Gobio tyrumoje, Rytų Mandžūrijoje, atradęs miestą Khata Khoto. Šiame mieste dar nebuvo iki šiol nė vieno europiečio. Mokslininkas šiame mieste radęs biblioteką iš 2.500 knygų, kurios parašytos ir mokslininkams nepažįstama ir nežinoma kalba.

(„Daily Mail“.)

Spaudiniai atsiųstieji Redakcijai.

Kultūra mėnesinis mokslo, visuomenės popularus žurnalas. Sausio ir vasario 1 ir 2 Nr. Nr.

Matyti šis taip naudingas besilavinantiems žurnalas pradėjo eiti kas mėnuo, iš ko reik tik pasi-

džiaugti. Nuo numerlo 2 žurnalas duoda priedą „Daigai“, kuriame spausdinama straipsniai mažiau išsilavinusiems, parašyti lengvesne kalba. Nr. 1 ir 2 įžymesni straipsniai: P. Matulionis. Lietuvos krašto kalnuotumas. K. Aleksa. Ar gyvuliai turi protą? D-ro P. Avizonis. Apie vitaminus. Žemės istorija (iš Lunkevičiaus). J. Vabalas Gudaitis. Kilmės sąvoka ir jos reikšmė tautiniam kolektivui sudaryti. Inž. S. Kolupaila. Lietuvos meteorologijos ir hidrografijos tyrimų reikalai. V. R-nis. Laiškai savamoksliams: Mokslo kronika. Gyd. J. Kairiukščio. Gamtos mokslai ir filosofija. Prof. P. Matulionis. Lietuvos dirvos. Ign. Končius. Ūkininko dangus. V. Ruokis. Chemijos pagrindai. Prof. Borodinas. Gamtos mokslai ir jų taikymas gyvenime. M. Grigonis. Grožis ir laisvė. (sulig K. Erbergo.) „Daigų“: H. V. Longfelo. Hivata. Iš Kagarodovo. Svajonės lapams krintant. Iš Lunkevičiaus. Žemės metraštinis ir pirmieji jos istorijos amžiai. J. Avizonis. Šis tas apie gelžkelio atsidimą. J. Lizdeika. Iš p. Dirbsi viska atsieksi. Žmogaus pastogė.

Žiburėlis. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vaikų laikraštis. Eina du kartu per mėnesį. 16 pusl. didumo su viršeliais. Jurbarkas kaina 8 lt. metams.

Laikraštėlis redaguojamas labai gambiai, duoda daug gražių, vaikams suprantamų, įdomių ir naudingų apysakų, pasakojimų, padabintas iliustracijomis. Spauda stambi, aiški. Vaikučiai, „Žiburėli“ beskaitydami, be abejo gaus daug gražios pramogos. Tuo tarpu labai daug vertimų, bet tai padės išsidirbti savajai vaikų literatūrai.

Žvaigždutė. Angelo sargo vaikų laikraštėlis. Sausio ir vasario 1 ir 2 Nr. Nr. Leidėjas: Liet. Kat. Blaivybės Dr-ja. Kaunas, Liaudies Namai. Kaina metams. 2 lt.

Šis laikraštėlis ne taip gyvai redaguojamas, kaip Raudonojo kryžiaus: mažai deda apysakų, daugiau įvairių straipsnelių. Svarbiausias „Žvaigždutės“ tikslas — kova prieš girtuokliavimą. Spauda smulki, vaikams menkai įskaitoma. Net pats antgalvis sunkiai ir suaugusiems įskaitomas.

Jurgis Krikščūnas, dipl. agron. Ką kiekvienas ūkininkas privalo žinoti apie trąšas ir žemės tręšimą arba racionalaus žemės tręšimo pagrindai. 96 pusl. Žemės ūkio Depart. švietimo Skyriaus leidinys. 1925 m. kaina 2 lt. 50 c

Agr. Jonas Krikščūnas. Ūkio kursai. Kaip šerti melžiamas karves žiemą (sulig Danų šėrimo būdo). 46 p. Kaunas 1924 m. „Varpo“ B-vės leidinys. Kaina 90 ct.

Agron. J. Krikščūnas. Ūkio kursai. Kaip ir kuomi dirva tręšti. I dalis. Pagrindinės žinios dirvos tręšime. II dalis. Dirbtinės trąšos. III dalis. Kaip ir kuomi tręšti augalai. 181 p. Kaunas 1925 m. Varpo B-vės leidinys. Kaina 2. lt 50 ct.

Alkohologija. Vadovėlis pradžios mokyklų mokytojams. Iš svetimųjų raštų. Pirmoji dalis. 75 p. Lietuvių Katalikų Blaivybės dr-jos leidinys. Kaunas, 1925 m. „Raidės“ spaustuvė.

Tiksliai, labai populiariai dėstoma apie tai, kas tai yra alkoholis, kaip jis veikia į žmogaus organizmą, kaip jis jį gadina, ardo, nuodija, kaip daug kitų nelaimių žmogui atneša, kiek patiekia nusidėjėlių, kaip su girtuokliavimu reik kovoti, kaip nuo jo reik jaunimas apsaugoti ir t.t. Knygutė privalo rasti kiekvienoj kareivių bibliotekoj ir tai ne, viename egzemplioriuje. Knygutė duoda daug medžiagos paskaitų rengėjams.

Mokytojas A. Kasakaitis. Alkoholis vaikų dvasios ir proto žudytojas. Skiriama visiems, kam rūpi gražesnė Lietuvos ateitis. 16 p. Liet. Kat. Blaiv. Dr. leidinys. Kaunas 1924 m.

Knygutė lygiai naudinga, kai ir viršminėta. Labiausiai taikoma vaikų auklėtojams. Persergsti, kad vaikų nenuodytum alkoholiu ir išrodoma, kad vaikų girtuokliavimas labai sunkiai atsiliepia į vaikus.

Majoras Ruseckas.

Didesniųjų „Kariui“ atsiųstų, straipsnių sąrašas.

1. Pulk. Betcheris: Amerikos kariuomenė. 2. Eil. A. Dilys: Kaip gintis prieš orlaivius. 3. Vyr. leit. Grinius: Milicijos sistemos įvedimas Sovietų kariuomenėj. 4-6. Ltn. Jurgėlevičius: Karininkų kliūbas, Žodis vyresniesiems kariams, Daina mūsų kariuomenėj. 7. Pulk. I. Kraucevičius. Dar apie fizinį auklėjimą. 8. Gyd. J. Marcinkus: Trachoma ir kaip nuo jos apsaugoti. 9-10. Kar. v. S. Miliauskas: Pigus švyturys paveikslų rodymui, Paskaitos kariuomenėj. 11. Kap. Petruškevičius. Vadovėlio puskarininkams reikalai. 12-14. Vyr. I. Pyragius: Del kariuomenės sporto rungtynių, Žygis pilnoje šarvuotėje, Sportinė treniruotė. 15. Ltn. Šulcas: Radiotelegrafija, jos esmė ir šių dienų stovis. 16. Karo gyd. F. Tallat-Kelpša: Higiena ir kariuomenė. 17. Urbaitis: Likvidacijos tvarkymo klausimai.

Saugokim istorines vietas.

„Lietuvai pagražinti Draugija“ rūpinasi istorinių vietų pagražinimu. Kad supopuliarizuoti šią mintį, yra pagamintas plakatas; jo paveikslą mes čia paduodam.

Plakatas bus gražiai atspausdintas ir platinamas Lietuvoje ir Amerikoje. Tuo tarpu Draugija registruoja visas istorines vietas. Kiekvienas, kam rūpi Lietuvos istorinių vietų sutvarkymas, gali prisidėti prie registracijos, atsakant į šiuos klausimus: 1. Istorinės vietos pavadinimas: 2. Kur ji yra? (kaimas, valsčius, aps.) 3. Kas yra tos vietos savininkas? 4. Kas tą vietą dabar valdo? Kokiomis sąlygomis ir kokiam laikui? 5. Kokiam stovy viršminėta vieta? 6. Kas rūpinasi vietos išlaikymu iki šiol? 7. Kas vietoje yra suinteresuotas vietos sutvarkymu? 8. Ar mano jie sudaryti „Lietuvai pagražinti Draugijos“ Komitetą ar Skyrių vietai išlaikyti? 9. Su kuo galima tam reikalui toliau susirašinėti? 10. Del ko ši vieta verta palaikyti ir gražinti? 11. Kokios reikšmės turi vieta vietiniams gyventojams? 12. Kur randasi vietos aprašymas ar istorija? Be to, data ir parašas. Kas turi žinių apie istorines vietas, prašom jas siųsti „Lietuvai pagražinti Draugijai“ — Kaune, Daukanto g-vė 1 Nr., Kubilius.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius Majoras P. Ruseckas.

Valstybės spaustuvė. Kaunas, Kanto gatvė Nr. 14.